

SAŽETAK IZBORNOG PROGRAMA HDZ BiH ZA RAZDOBLJE 2010. – 2014.

Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine kao uvjerljivo vodeća stranka hrvatskog naroda, prepoznaje ovo vrijeme kao vrijeme izuzetne odgovornosti u kojem se mora učiniti sve kako bi se zaustavili i ublažili negativni politički, gospodarski i socijalni trendovi. Svjesna svoje odgovornosti, ponajprije u hrvatskom narodu, ali ali i prema svim građanima Bosne i Hercegovine, želi ovim programom na osmišljen i sustavan način postaviti temelje u izgradnji bolje budućnosti narodima Bosne i Hercegovine.

HDZ BiH kao moderna, proeuropski profilirana stranka zalaže se za Bosnu i Hercegovinu kao zemlju koja ima pravnu i politički stabilnu demokratsku državu utemeljenu na jednakopravnosti, razvijeno tržišno društvo i poduzetničku kulturu, razvijeno i konkurentno gospodarstvo utemeljeno na znanju i inventivnosti, ekonomski jake i održive regije unutar BiH i Europske unije, kao i visoko razvijenu socijalnu odgovornost koja je sastavna komponenta ovakvih društvenih i ekonomskih procesa.

Uvjereni smo da novi pristup izradi temelja društveno-gospodarsko-socijalnog programa HDZBiH može biti stabilna odrednica operacionalizaciji aktivnosti kojima se mora postići kvalitetan pomak u smjeru stabilnosti društvenog i gospodarskog razvitka u Bosni i Hercegovini.

BiH se već dulji niz godina nalazi u složenom procesu tranzicije prema demokratskoj državi i tržišnom gospodarstvu, koji podrazumijeva svekoliku političku i socioekonomsku transformaciju.

Sastavnicu tranzicije čine i promjene koje su sociopsihološke naravi, a upravo je taj proces najdugotrajniji i sam po sebi najteži jer podrazumijeva promjene u stavovima, uvjerenjima, skupnim i individualnim očitovanjima.

Za uspješne tranzicijske promjene potrebne su politička i ekonomska sigurnost, istinska sloboda i ljudska prava. One još ne postoje u Bosni i Hercegovini, ali se njihovo ostvarenje mora postaviti prioritetnim ciljem.

HDZ BiH prihvaća nužnost promjena u dosadašnjim konceptima razvoja, i zato definira tri **strateška segmenta** u područjima svog djelovanja za razdoblje 2010.-2014.:

Pravnu državu: Zato što samo takva država može osigurati slobodu i naroda i pojedinca i njegovo sudjelovanje u političkom životu. Zato što se želimo osjećati sigurno, slobodno, jednakopravno i neovisno u svojoj domovini, Bosni i Hercegovini.

Gospodarski sustav: Zato da bi stvorili u skorij budućnosti pretpostavke za održiv ekonomski razvoj i priključivanje europskim integracijama. Posebno je važno nastaviti aktivnosti na očuvanju makroekonomske stabilnosti, i snažno raditi na unapređenju poslovnog okruženja, restrukturiranju gospodarstva i porastu konkurentnosti gospodarstva i poduzeća.

Socijalnu odgovornost: Zato da bi stvorili pravičan pristup osnovnim socijalnim uslugama, unaprijedili sustav socijalne zaštite, podigli obrazovnu razine radne snage, smanjili nezaposlenost i u budućnosti ostvarili visoke stope zaposlenosti i dostojne uvjete rada, s krajnjim učinkom potpunog socijalnog uključivanja.

Pravna država je glavni uvjet, a istodobno i oslonac svakog demokratskog društva. Njezina glavna zadaća sastoji se u osiguranju pravne sigurnosti sa svrhom funkcionalnog održavanja ustavnopravnog poretka, unutarne sigurnosti, funkcionalnih vrednota demokratskog poretka i temeljnih ljudskih prava i sloboda.

Mi u HDZ BiH svjesni smo da se pravna država i vladavina prava **ne ostvaruje preko noći**, ali smo čvrsto opredijeljeni za njezinu izgradnju kako bi se uspostavili kvalitetni i pouzdani mehanizmi za provedbu vladavine prava. Pravna država koju zagovara HDZ BiH treba osigurati poštivanje demokratskih načela i ljudskih prava, kao i vladavinu prava i načela tržišnoga gospodarstva.

Temeljni kriterij vladavine prava u državi je pravna sigurnost njenih građana, a ona postoji ako djeluju pravni mehanizmi koji tu sigurnost garantiraju, kad funkcionira trgovačko, građansko, kazneno, i zemljišnoknjižno sudstvo.

Kako bismo osigurali jednakost svih pred zakonom, što je temeljni uvjet uspostave jačanja i opstanka pravne države, odlučni smo u zalaganju za europsku BiH, u kojoj će hrvatski narod zajedno s druga dva konstitutivna naroda osigurati svoju suverenost i ravnopravnost na čitavom području BiH.

Zato se zalažemo za:

- 1) Reformu pravosuđa koja će osigurati nevisnost, samostalnost, apolitičnost, profesionalnost i efikasnost sudova, a što je ključna pretpostavka za pristupanje Bosne i Hercegovine Europskoj Uniji, za razvoj zrele i održive demokracije, kao i za niz drugih reformi, među kojima i gospodarsku reformu i uspostavu povjerenja kao nužnog preduvjeta investiranju.
- 2) Ubrzanje procesa reforme javne uprave, koja se sporo odvija i predstavlja prepreku ukupnom društvenom i ekonomskom razvitku.
- 3) Ustavne promjene koje će osigurati jednakopravnu poziciju Hrvata u BiH i koje će za rezultat imati Ustav BiH potpuno usklađen s Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama.

Za HDZBiH je razvijeno i tržišno orijentirano gospodarstvo jedan od strateških ciljeva.

Gospodarski razvitak za temeljni cilj ima osigurati samoodrživost, konkurentnost, fleksibilnost i ekološku održivost gospodarskog sustava Bosne i Hercegovine.

Postignuće ovako naglašenog temeljnog gospodarskog cilja u načelu je složen proces, čija uspješna provedba ovisi o postignuću velikog broja manjih i međusobno povezanih i ovisnih podciljeva.

Da bi se takav gospodarski razvoj mogao ostvariti, on mora biti upravljan dugoročno dobro definiranom ekonomskom politikom, ali i podržan punom političkom i

ekonomskom slobodom, privatnim vlasništvom i konkurentnim tržišnim okruženjem. Zato su nužne promjene u ponašanju svih sudionika, i države i poduzetnika i pojedinca.

HDZ BiH će se na svim razinama vlasti u BiH zalagati za stvaranje svih preduvjeta dugoročno održivom razvoju, a to su:

- razvoj fizičke i društvene infrastrukture,
- razvoj ekološki prihvatljivih proizvodnji,
- veću iskorištenost raspoloživih resursnih potencijala,
- tehnološko, proizvodno, tržišno, poslovno i vlasničko restrukturiranje poslovnih sustava i proizvodnje.
- povećanje izvoza i poticanje izvozno orijentiranih proizvodnji koje su za nas glavni pokretač gospodarskog rasta i uspostavljanja međunarodno konkurentnog gospodarstva.

Naš gospodarski program u funkciji ostvarenja temeljnog gospodarskog cilja zagovara i efikasan sustav poticaja i olakšica, smanjene državne potrošnje i gospodarstvo rasterećeno fiskalnog, carinskog i administrativnog troškovnog pritiska.

Svjesni smo da su vanjska ograničenja razvoju BiH ekonomije velika, kao i da BiH ni u kojem smislu ne može utjecati na njih, nego im se stalno mora samo prilagođavati. Zato je potrebno postići maksimalnu efikasnost proizvodnje BiH ekonomije s ciljem ostvarenja njezine konkurentnosti na svjetskom, a posebno europskom tržištu.

Glavne karakteristike ekonomskog stanja u BiH su: visoka stopa registrirane nezaposlenosti, pad GDP, visok trgovinski deficit, visok unutarnji dug, nedovoljno efikasna provedba privatizacije, niska konkurentnost, nerazvijeno tržište kapitala, nagli pad izravnih stranih investicija, pad izvozne potražnje. U nezavidnom okruženju, BiH nakon niza godina rasta prvi put bilježi pad GDP-a od -3,2%, a nezaposlenost iznosi 24,1%,. Evidentan je pad izvoza od 17% i pad uvoza od 26%, inflacija je tokom cijele godine bila niska ali bez opasnosti od deflacije, investicije su znatno opale a javna potrošnja je, uprkos padu javnih prihoda, blago narasla usljed povećanih fiskalnih deficita.

Ovakvo teško stanje u gospodarstvu zahtijeva redizajniranje postojećih politika koje imaju za cilj sanirati posljedice recesije i ubrzati oporavak i gospodarski rast i razvoj.

Zato HDZ BiH zagovara makroekonomske i sektorske politike koje će osigurati:

- daljnju konsolidaciju fiskalnog sektora s ciljem smanjenja ukupne javne potrošnje,
- stabilnost financijskog, posebno bankarskog sustava i neometan pristup međunarodnim tržištima kapitala.
- završetak privatizacije poduzeća,
- podršku razvoju poduzetništva;
- povećanje domaćih i stranih investicija;
- potporu izvozu i programima jačanja konkurentnosti izvoza;
- ekonomsku samoodrživost,

- pravnu sigurnost;
- strukturne reforme u području zdravstva, mirovinskog sustava, uprave, obrazovanja, znanosti i radnog zakonodavstva.
- socijalne reforme,
- smanjenje sive ekonomije,
- uklanjanje administrativnih prepreka poslovnim aktivnostima, i dr.

HDZ BiH smatra da razvojnu politiku treba temeljiti na dva načela: izgradnji tržišnog gospodarstva i izvoznoj orijentaciji. Zato je potrebno **izgrađivati novu gospodarsku strukturu** temeljenu na novim proizvodnjama i tehnologijama, a za šta je potrebna potpuna promjena ponašanja svih subjekata, i poduzeća i institucija.

Najteži izazov koji se postavlja nositeljima ekonomske politike u BiH je izazov pokretanja novog razvojnog ciklusa koji će osigurati bolji životni standard svim građanima. Zato se prioritarnim ciljem postavlja stvaranje pretpostavki za porast konkurentnosti gospodarstva.

U iskorištenju prirodnih potencijala HDZ BiH zagovara politiku dodjele koncesija koja će biti u funkciji privlačenja stranih investitora, posebno za potrebe financiranja razvoja infrastrukture, pružanja usluga i ekoloških projekata. U ovom segmentu treba tražiti mogućnosti izgradnje fizičke infrastrukture za koju upravo strani investitori pokazuju interes, a za čije financiranje trebaju veliki iznosi kapitala.

Kako bismo novu razvojnu politiku mogli pretočiti u konkretne rezultate izražene u visokim stopama rasta proizvodnje i zaposlenosti, porastu izvoza, kao i ostalih pratećih makroekonomskih indikatora, zagovaramo snažnu potporu jačanju konkurentnosti, svjesni da konkurentnost ima ključnu ulogu u gospodarskom razvoju suvremenih gospodarstava koja su visoko integrirana u globalni ekonomski sustav.

Međutim, svjesni smo da nije lako razviti konkurentnu prednost. Konkurentnost zahtjeva strategije zasnovane na znanju, temeljito poznavanje potrošača, saradnju i rivalstvo među firmama, vanjsku orijentaciju i pozitivan partnerski odnos između vlada i privatnog sektora.

Temelj konkurentnosti se nalazi u prirodi okruženja u kojem djeluju poslovni subjekti, a to znači da poslovno okruženje treba biti poticajno za investiranje, transparentno i efikasno u osiguranju potrebnih informacija, prirodnih i ljudskih resursa, fizičke infrastrukture, financijskih sredstava, znanstvene, informacijske i tehnološke infrastrukture. Kapacitete firmi u postizanju konkurentne prednosti određuju i vanjski faktor i institucije. Makroekonomske reforme su nužna, ali nisu dovoljna pretpostavka porastu društvene produktivnosti i konkurentnosti. Mikroekonomske reforme su također bitne, a one se odvijaju na razini preduzeća.

Zato je potrebna zajednička akcija države i privatnog sektora s ciljem stvaranja okruženja poticajnog za konkurentnost; potrebno je partnerstvo vlada, poslovne i akademske zajednice - svi moraju raditi zajedno na izazovima koje globalno tržište postavlja pred BiH.

U našim uvjetima problem nezaposlenosti se postavlja jednim od najozbiljnijih socioekonomskih problema. Stopa nezaposlenosti je u BiH konstantno visoka, a

izravna posljedica recesijskih kretanja u gospodarstvu tijekom 2008-2009. godine jest njezin dalji rast, što posebno teško pogađa najosjetljivije skupine: radničku populaciju koja gubi radna mjesta i mlade osobe koje su na burzi rada ili se tek uključuju na burzu rada. U ovakvim uvjetima ponovo se izlažemo riziku gubitka velikog broja mladih i školovanih kadrova. Zato je za HDZ BiH prioritet u vođenju ekonomske politike zaustaviti negativne trendove i povećati zaposlenost. U rješavanju problema na tržištu rada HDZ BiH se zalaže za razvijeniji socijalni dijalog i bolje socijalno partnerstvo, što doprinosi gospodarskom razvoju i boljim učincima socijalne politike.

Time se segment socijalne politike i socijalne odgovornosti nužno inkorporira u strateški segment programa HDZ BiH 2010.-2014. Za provedbu kvalitetne socijalne politike u razdoblju turbulentnih gospodarskih i društvenih promjena potrebna je poštena i humana socijalna država koja omogućuje solidarnost generacija, socijalno partnerstvo i zaštitu slabih i nemoćnih. Društvena solidarnost i socijalna odgovornost su temelji naše socijalne politike.

Uvjereni smo da ovakva opredijeljenost na istodobne i sinhronizirne društvene i gospodarske promjene vode k stvaranju stabilne državne zajednice i dugoročno održivom razvitku Bosne i Hercegovine, na dobrobit svih njenih naroda i građana.

NAČELA USTAVA BOSNE I HERCEGOVINE

Hrvati, Bošnjaci i Srbi su suvereni i konstitutivni narodi Bosne i Hercegovine. Sva ustavna i zakonska rješenja moraju osiguravati jednaka prava i odgovornosti za sva tri konstitutivna naroda i svakog građanina Bosne i Hercegovine.

Bosna i Hercegovina je demokratska, pravna, socijalna i sekularna država utemeljena na jednakosti svojih naroda i građana.

Bosna i Hercegovina je decentralizirana država sastavljena od četiri teritorijalne jedinice sa jednakim pravima i odgovornostima.

Suverenitet Bosne i Hercegovine neotuđiv je, nedjeljiv i neprenosiv, a teritorijalni integritet u međunarodno priznatim granicama neupitan.

U Bosni i Hercegovini i njenim teritorijalnim jedinicama vlast je ustrojena na načelu diobe vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudbenu vlast.

Ustav Bosne i Hercegovine mora biti usklađen sa Europskom konvencijom o temeljnim ljudskim pravima i slobodama, te omogućiti uspostavu funkcionalnih i učinkovitih institucija države sa ovlastima koje će omogućiti ubrzano pristupanje europskim i euro-atlantskim integracijama (pristupanje Europskoj uniji i NATO-u).